

Tornio

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi - toimintaohje

Käsitelty KJ jory: 15.9.2026

Käsitelty KH: xx.xx.xxxx

Lainsäädännöllinen selkänoja

Hallintolaki 31§: Viranomaisen on *huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.*

- **Sote-järjestämislakiin (6§ ja 7§)** ennakkoarviointi on kirjattu tehtäväksi kunnille ja hyvinvointialueille *Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon **päätöstensä** arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.*
- **Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017**
- **Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005**
- Aikaisemmin kuntien velvoite löytyi **terveydenhuoltolaista (11§ - Kumottu 2022)** *Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on **päätöksenteon ja ratkaisujen** valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.*

Myös hyte-kerroin!

ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

Tavoitteena on

- jäsentää ja selkeyttää valmistelu- ja päätöksentekoprosessia
- Tukea moniarvoista ja läpinäkyvää päätöksentekokulttuuria

Kuka päättää arvioinnin tarpeellisuudesta?

- Esittelijä/valmistelija

Ennakkoarviointi toteutetaan sähköisesti hyvinvointikertomus.fi

PÄÄTÖS ARVIOINNIN TOTEUTTAMISESTA

Milloin käytetään?

- Kun päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia **kuntalaisten hyvinvointiin tai terveyteen** ja päätös koskee suurta joukkoa kuntalaisia
- Kaavoitusta koskevat päätökset, kun kyseessä on **uusi kaava tai merkittävä muutos aiempaan kaavaan** ja muutoksella voi olla vaikutusta suuren kuntalaisjoukon hyvinvointiin
- Kun päätös on **strategisesti/toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä**
- Kun kyseessä on **merkittävä muutos palveluissa** tai **uusi palvelujen järjestämistapa**
- Kun päätöksellä on suoria tai merkittäviä epäsuoria **vaikutuksia yritystoimintaan**
- **Päätetään suppean tai laajan arvioinnin tarpeesta**

ENNAKKOARVIOINTIA EI TEHDÄ

Oikaisuvaatimuksissa

Viran- tai toimenhaltijoiden nimeämisissä

Tiedoksi saatettavissa asioissa

Lautakunnan toimivaltaan kuuluvissa yksilöasioissa

Kun vastataan lausuntoihin, kirjeisiin tai kyselyihin

VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINNIN TEKEMINEN

Toimialajohtaja nimeää arvioinnin valmistelijan tai valmistelijat. Laajoissa arvioinneissa valmistelija sopii kohderyhmän osallistamisesta.

Nykytila/jos mitään ei tehdä, on nollavaihtoehto, jonka lisäksi **muodostetaan 1-2 päätösvaihtoehtoa**.

Päätösvaihtoehtoja vertaillaan nollavaihtoehtoon.

Kaikissa tilanteissa **ei ole** tarkoituksenmukaista tehdä vaikutusten arviointia kaikkien näkökulmien osalta. Jos vaikutuksia ei ole, jätetään se käsittelemättä.

Arvioinnissa huomioonotettavat näkökulmat

- Kuntalaiset
- Palvelujen järjestäminen
- Henkilöstö
- Talous
- Ympäristö
- Yritystoiminta

Vaikutusten tunnistaminen

Kuntalainen: Onko päätöksellä vaikutuksia johonkin tiettyyn ryhmään? (heikommassa asemassa olevat kuten lapset, ikääntyneet, erityisryhmät, asuinpaikka...)

Palvelujen järjestäminen: Palvelujen tasa-arvoisuus? Yhtenäiset hoito- ja palveluketjut? Vaikutukset organisointiin? Poikkihallinnollinen yhteistyö ja vaikutukset muihin palveluihin?

Henkilöstö: Lukumäärä? Palkkataso? Kelpoisuusvaatimukset ja osaamistarpeet? Työhyvinvointi?

Talous: Kokonaistaloudellinen arviointi?

Ympäristö: Energiankulutus? Rakennukset? Hankinnat? Jätteet? Maankäyttö- ja liikenne?

Yritysvaikutukset: Yritystentoimintaedellytykset kunnassa? Työllisyys? Halu sijoittua kuntaan? Yritysten kustannukset ja investoinnit? Työvoiman saanti tai logistiikka?

PÄÄTÖSESITYKSEN TEKEMINEN

- Esittelijä/valmistelija vertailee eri vaihtoehtoja ja vaikutuksia sekä kirjaa tuloksen valmistelutekstiin ottamalla kantaa eri vaihtoehtoihin.
- Vertailun jälkeen esittelijä tekee päätösesityksen kokonaisarvioinnin kannalta parhaimpana pidetystä vaihtoehdosta arvioinnista saatujen tietojen pohjalta.

Ennakkoarvioinnin vaiheet

Dokumentin sisältö (hyvinvointikertomus.fi)

- 1 Esittelijä ja valmistelijat
- 2 Valmisteluaikataulu
- 3 Nykytilan kuvaus
- 4 Ehdotettu päätösesitys
- 5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua
- 6 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta
- 7 Päätösvaihtoehtojen vertailu
- 8 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vertailusta
- 9 Päätösesitys
- 10 Päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma
- 11 Päätösesityksen hyväksyjät

Meillä ajankohtainen LAVA- Lapsivaikutusten arviointi

Tornion kaupunki on mukana Unicefin lapsiystävällinen kunta- mallissa.

Lapsivaikutusten arviointi tulee pilotoida lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saamiseksi.

LAVA kuuluu vaikutusten ennakoarvioinnin perheeseen

Varmistetaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutuminen päätöksenteossa.

Annetaan lapsille ja nuorille mahdollisuus tulla kuulluiksi itseään koskevissa asioissa.

Erityisen tärkeää silloin, kun vaikutukset

- kohdistuvat haavoittuvassa asemassa oleviin
- koskevat suurta joukkoa lapsia
- eivät ole yhteneväisiä eri lapsiryhmien kesken
- ovat pitkäkestoisia
- tilanne on uusi, eikä valmiita malleja ole.

Lapsi-
ystävällinen
kunta
Kandidaatti

unicef
jokaiselle lapselle

Lisätietoja

Hyvinvointikoordinaattori
Jenny Järvinen (EVA)

Kuntakoordinaattori
Johanna Haapalainen (LAVA)